

Sygn. akt III AUa 296/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Ansion (spr.)
Sędziowie	SSA Małgorzata Woźnowska-Gallos SSO del. Ewelina Kocurek - Grabowska
Protokolant	Aneta Szafruga

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2013r. w Katowicach

sprawy z odwołania K. S. (K. S.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do renty rodzinnej

na skutek apelacji ubezpieczonego K. S.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach

z dnia 26 października 2012r. sygn. akt XI U 2294/12

zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznaje ubezpieczonemu K. S. prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu na okres od dnia 1 sierpnia 2012 roku do dnia 30 września 2013 roku.

/-/ SSO del. E. Kocurek-Grabowska /-/ SSA J. Ansion /-/ SSA M. Woźnowska-Gallos

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 296/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 października 2012 roku Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach oddalił odwołanie ubezpieczonego K. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 12 lipca 2012 roku, odmawiającej przyznania ubezpieczonemu prawa do renty rodzinnej na dalszy okres.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony od dnia 30 lipca 1992 roku był uprawniony do renty rodzinnej po zmarłym ojcu J. S., a w dniu (...) roku ukończył 25 lat. W dniu 10 lipca 2012 roku ubezpieczony złożył wniosek o przedłużenie prawa do renty rodzinnej, w związku z kontynuowaniem studiów.

Na dzień (...) roku ubezpieczony był studentem pierwszego roku, pierwszego semestru studiów stacjonarnych II stopnia, magisterskich, trysemestralnych, na kierunku Automatyka i Robotyka Wydziału (...), Elektroniki i Informatyki Politechniki (...) w (...), w roku akademickim 2011/2012 z programowym terminem ukończenia studiów 30 września 2013 roku.

Odwołujący uzyskał wymaganą liczbę punktów, uprawniających do wpisania na kolejny (drugi) semestr w roku akademickim 2012/2013.

Spornym zatem było, czy w dniu ukończenia 25 roku życia ubezpieczony pozostawał na ostatnim roku studiów (art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS).

Sąd I instancji, rozpoznając sprawę, odwołał się do pojęcia „roku akademickiego” oraz okresu jego trwania, określonego w § 14 pkt 1 Regulaminu Studiów Politechniki (...) i wskazał, że w świetle ustalonych zasad organizacji roku akademickiego, które dodatkowo są między stronami bezsporne, nie może budzić wątpliwości fakt, że ubezpieczony, kończąc 25 lat w dniu (...) roku, pozostawał na pierwszym semestrze, trysemestralnych studiów magisterskich,

a ostatni rok studiów, obejmujący dwa semestry, rozpoczął się w dniu 1 października 2012 roku. Za nieznaczącą w sprawie okoliczność uznał Sąd I instancji fakt,

że ubezpieczony w dniu (...) roku zdał ostatni egzamin z semestru pierwszego i uzyskał wymaganą liczbę punktów do wpisania go na kolejny semestr, wskazując,

że dyspozycji art. 68 ust. 2 nie można interpretować rozszerzająco, jako wyjątek od zasady określonej w art. 68 ust. 1.

W ocenie Sądu Okręgowego, o sposobie określania ostatniego roku studiów wyższych nie decyduje wykładnia art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach

ale odpowiednie postanowienia regulaminu studiów, obowiązującego w konkretnej szkole wyższej, ponieważ prawa i obowiązki studenta, związane z tokiem studiów, określa regulamin studiów (art. 143 ustawy z dnia 12 września 1990 roku

o szkolnictwie wyższym, Dz. U. Nr 65, poz. 385 ze zm.) i taką też interpretację potwierdza brzmienie § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia

2 października 1991 roku w sprawie zasad, jakim powinny odpowiadać postanowienia regulaminu studiów uczelni państwowych, nie spełniających wymagań określonych

w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 98, poz. 432), który do podstawowych materii regulaminowych zalicza określenie czasu trwania roku akademickiego.

W konsekwencji prowadzi to do wniosku, że oznaczenie ostatniego roku studiów wyższych dla celów przedłużenia prawa do renty rodzinnej dziecku, które osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów, do zakończenia tego roku studiów (art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach) następuje w oparciu

o postanowienia regulaminu studiów, obowiązującego w konkretnej szkole wyższej (art. 143 ustawy o szkolnictwie wyższym).

Dlatego też, Sąd I instancji uznał, że ubezpieczony nie spełnił przesłanki

z art. 68 ust. 2 ustawy emerytalnej, gdyż nie ukończył 25 lat, będąc na ostatnim roku w szkole wyższej i w związku z tym nie nabywa prawa do renty rodzinnej

od 1 sierpnia 2012 roku.

Apelację od wyroku wniósł ubezpieczony.

Zaskarżając w całości wyrok Sądu Okręgowego, zarzucił temu wyrokowi naruszenie przez Sąd prawa materialnego - art. 68 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń społecznych, poprzez błędne uznanie przez Sąd I Instancji, iż nie nastąpiło przedłużenie prawa do renty rodzinnej do zakończenia ostatniego roku studiów na Politechnice, podczas gdy skarżący nabył to prawo, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej.

W oparciu o podniesiony zarzut, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i przyznanie prawa do żądanego świadczenia.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że z zaświadczenia Politechniki z dnia (...) roku wynika, iż otrzymał uprawnienie do studiowania na ostatnim roku studiów, a programowy termin ukończenia studiów to 30 września 2013 roku, a zatem był on na ostatnim roku studiów, kończąc 25 lat.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego jest uzasadniona.

Podkreślenia wymaga, że całokształt przepisów prawnych, regulujących prawo do renty rodzinnej dla dzieci, wskazuje, że zasadniczym celem tego świadczenia jest dostarczanie środków utrzymania tym dzieciom pracownika (rencisty), które

w związku z kształceniem się w szkole nie wykonują pracy stanowiącej źródło utrzymania (pomijając zatrudnienie dorywcze). Nie należy przy tym również pomijać, że renta rodzinna powinna - w pewnym sensie - rekompensować dochód utracony wskutek śmierci osoby bliskiej, na utrzymaniu której byłby uprawniony do końca studiów.

Renta rodzinna ma także umożliwienie ukończenia edukacji w rozsądnym wieku, przy czym, pozbawienie prawa do renty rodzinnej w takim stanie faktycznym, jakim objęta jest niniejsza sprawa, prowadziłoby w istocie do zmarnotrawienia dotychczas wypłaconych środków finansowych, z uwagi na prawdopodobne zaniechanie pobierania nauki przez uprawnionego, ze względu na konieczność podjęcia przez uprawnionego stałej pracy zarobkowej. W tym kontekście pozbawienie uprawnionego renty przez organ rentowy byłoby działaniem przeciwko celowi ustawy, przeciwko interesowi społecznemu oraz zasadom solidarności społecznej.

Dopiero, mając na względzie powyższe założenia, wynikające z celu ustawodawcy, można dokonać subsumcji ustalonego stanu faktycznego do normy określonej art. 68 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Przepis ten (ust. 1 pkt 2 w zw. z ust. 2) stanowi, że dzieci (...) mają prawo do renty rodzinnej do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak, niż do osiągnięcia 25 lat życia, (...), a jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Podkreślenia wymaga, że przepis ten skonstruowany został w okresie, kiedy formy edukacji w szkolnictwie wyższym opierały się na jednym schemacie roku akademickiego, który zaczynał się w jesieni, a kończył na początku lata następnego roku, a jednak ustawodawca nie wskazał, że chodzi o rok akademicki, natomiast rozumienie takie wywodzi się z przypadków objętych orzecznictwem, w tym Sądu Najwyższego, ale dotyczącym typowego, standardowego okresu rozpoczęcia, trwania i zakończenia roku akademickiego.

Jednakże, na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat, ewolucja systemu edukacji szkolnictwa wyższego spowodowała zmiany organizacyjne form nauki, poprzez odejście od jednolitych studiów magisterskich w kierunku studiów zakończonych dyplomem licencjata oraz w kierunku odrębnych magisterskich studiów uzupełniających, zakończonych obroną pracy magisterskiej i dyplomem magistra.

Takie zmiany organizacyjne spowodowały, że nie zawsze rok akademicki zaczynał się lub kończył zgodnie z dotychczasowym schematem, co było szczególnie widoczne przy nieparzystej ilości semestrów na danym kierunku lub też przesunięciu okresu studiów o pół roku.

W tej sytuacji, wnioskowanie zastosowane przez organ rentowy w niniejszej sprawie, polegające na sztywnym trzymaniu się ram roku akademickiego i to pomimo, że ustawa nie wskazuje na rok akademicki, jako punkt wyjścia do dokonania oceny, prowadziłoby do nieuzasadnionej i pozbawionej racjonalnych podstaw dyskryminacji studentów niektórych kierunków tylko dlatego, że przypadkiem rozpoczęli, bądź zakończyli studiowanie niezgodnie z dotychczasowym schematem, podczas gdy pozostali studenci, zaczynający rok akademicki w październiku i kończący taki rok latem lub wczesną jesienią, nadal posiadaliby prawo do renty rodzinnej.

Mając zatem na względzie powyższe rozważania, wskazać należało, że zawarte w art. 68 ust. 2 ustawy emerytalnej sformułowanie „będąc na ostatnim roku studiów” odnosi się do faktycznego ostatniego roku pobierania nauki w szkole, czy na uczelni, a nie odnosi się ono do roku akademickiego od października do czerwca.

Nie ulega zatem wątpliwości Sądu Apelacyjnego, że w przypadku trysemestralnego toku studiów, na skutek zdania ostatniego egzaminu w dniu (...) roku oraz uzyskania przez studenta wpisu na drugi semestr tych studiów, poświadzonego przez dziekanat uczelni, stał się on studentem ostatniego roku studiów.

Orzecznictwo tut. Sądu Apelacyjnego jest w tej kwestii jednolite (vide: wyrok SA w Katowicach, sygn. akt III AUa 989/12). Podobnie rozstrzygnął Sąd Apelacyjny w Lublinie (sygn. akt III AUa 59/13).

Dlatego też, Sąd Apelacyjny, uznając apelację za uzasadnioną, na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznał ubezpieczonemu prawo do żądanego świadczenia na okres do planowanego terminu ukończenia studiów.

/-/ SSO del. E. Kocurek-Grabowska /-/ SSA J. Ansion /-/ SSA M. Woźnowska-Gallos

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR